

Jaarverslag 2019 & Onderzoeksprogrammering 2020

Maart 2020

Terugblik 2019

De volgende onderzoeken zijn in 2019 afgerond:

1. De (Til)burger Centraal (oktober 2019)
2. Verbeterde Informatievoorziening Sociaal Domein Noodzakelijk (november 2019)

➤ Rekenkameronderzoek "De (Til)burger Centraal" - oktober 2019

Inleiding

De gemeente Tilburg heeft samenwerking met en in de stad hoog in het vaandel staan. Het beleid van Tilburg richt zich op het herkennen, genereren, aanboren en benutten van wensen, ideeën en initiatieven, met als doel ruimte te creëren voor het (gezamenlijk) waarmaken van plannen. Het begrip burgerparticipatie staat hierbij centraal. Doelstelling van dit Rekenkameronderzoek was om de gemeenteraad inzicht en overzicht te bieden in de activiteiten (en samenhang) op het gebied van burgerparticipatie in de gemeente Tilburg. Daarnaast onderzocht de Rekenkamer het effect van deze inspanningen, op basis waarvan adviezen worden afgeleid om het proces van burgerparticipatie in Tilburg (verder) te verbeteren. De centrale vraagstelling luidde dan ook: *Welke inspanningen ten aanzien van burgerparticipatie worden door de gemeente Tilburg geleverd vanuit de domeinen openbare ruimte, veiligheid en sociaal, wat leveren deze inspanningen op voor zowel inwoners als de gemeente Tilburg en welke aanbevelingen kunnen worden gedaan om burgerparticipatie naar een (nog) hoger niveau te brengen?*

Conclusies

Er gebeurt veel in de Tilburgse samenleving waarbij de gemeente Tilburg zoekt naar haar eigen veranderende rol passend bij de opgave, met ruimte latend voor burgerparticipatie bij het beleidsproces en bij maatschappelijke initiatieven uit de stad. Wat in gemeentelijke documentatie staat over burgerparticipatie, en de overtuigingen die daar onder liggen, is vanaf 2010 meer gaan leven in Tilburg en wordt steeds vaker toegepast. Er worden diverse inspanningen op dit terrein verricht en er zijn positieve effecten waarneembaar. Tegelijkertijd is er nog een aantal aandachtspunten te benoemen. Op basis van het onderzoek komen de Rekenkamer en betrokken inwoners bij het onderzoek tot de volgende zes conclusies:

- De gemeente Tilburg zet de laatste jaren volop in op burgerparticipatie
- Als gestart wordt met de vraag wat het gedeelde belang is en een volgorde van belang is, is de kans op succes groter
- Hiërarchie, beleid en regels vormen bij burgerparticipatie een drempel
- De wereld van Tilburgers en van de gemeente Tilburg liggen soms uiteen
- Tilburgers willen vroegtijdiger en intensiever betrokken worden bij gemeentelijke beleid
- Successen zijn beperkt zichtbaar en lessen kunnen beter geborgd worden

Aanbevelingen

1. Voor het welslagen van burgerparticipatie is de 'juiste' volgorde van belang.
2. Hoor inwoners en geef hen invloed.
3. Laat hiërarchie, beleid en regels geen keurslijf zijn bij burgerparticipatie.
4. Maak successen zichtbaar en borg lessen beter.
5. Ga in gesprek met inwoners om burgerparticipatie naar een hoger plan te tillen en leer van andere gemeenten.
6. De Omgevingswet als impuls en het goede voorbeeld voor de focus op 'benutten'.

Zie voor meer informatie: <https://rekenkamertilburg.nl/onderzoeken/de-tilburger-centraal/>

➤ Rekenkamerbrief "Verbeterde Informatievoorziening Sociaal Domein Noodzakelijk" - november 2019

Inleiding

Tijdens het Rekenkameronderzoek 'Zorgen om resultaten' uit 2017 bleek niet dat de financiële beheersing van het sociaal domein in het algemeen en van de Wmo in het bijzonder een zorgpunt was. Al vanaf 2018 echter werd de financiële situatie van het sociaal domein problematisch, en is dat op dit moment nog steeds. De Rekenkamer heeft zich daarom afgevraagd waarom deze financiële problematiek vanaf 2018 een rol speelde en of de Tilburgse gemeenteraad hierover voldoende werd geïnformeerd. Specifiek richtte de Rekenkamer zich op de vraag of de informatie die de gemeenteraad in het kader van de zogeheten Transformatie-agenda van het college ontvangt, kwalitatief voldoende is om zich een goed oordeel te kunnen vormen over de belangrijkste ontwikkelingen in het sociaal domein. Het gaat hier enerzijds om de oorzaken van de financiële tekorten en anderzijds om de effectiviteit van de voorgestelde maatregelen om die tekorten te bestrijden.

Conclusies

- Door het ontbreken van indicatoren die inzicht geven in de bereikte resultaten van het sociaal domein, met name wat de zelfredzaamheid van burgers en de financiële beheersbaarheid betreft, kan de gemeenteraad zijn controlerende en kaderstellende rol niet adequaat invullen.
- De informatie die de gemeenteraad heeft ontvangen, is van een te geaggregeerd niveau en er kan niet vastgesteld worden of eventuele kostenstijgingen veroorzaakt worden door een daling van de inkomsten en/of een stijging van de uitgaven.
- Wat de door het college voorgestelde maatregelen betreft, concludeert de Rekenkamer dat een betere onderbouwing van de aangekondigde besparingen gewenst is.
- De gemeenteraad kan daarom, naar het oordeel van de Rekenkamer, niet beoordelen of de budgettaire problemen effectief worden bestreden en kan dus ook niet weten (en dus ook niet controleren) of de middelen in het sociaal domein wijs besteed worden.

Aanbevelingen

1. Geef het college de opdracht om binnen drie maanden inzicht te geven in de oorzaken van de financiële problemen in het sociaal domein. Dring er op aan dat het college indicatoren ontwikkelt en gebruikt waarmee de kostenontwikkelingen in het sociaal domein gevolgd kunnen worden.
2. Vraag het college een betere onderbouwing van het maatschappelijke en financiële rendement van de 'hefbomen en versnellers'.
3. Vraag het college drie of vier keer per jaar een overzicht te geven van de ontwikkelingen van het sociaal domein. Hierbij worden minstens de in aanbeveling 1 omschreven indicatoren en de opbrengsten van de preventieve maatregelen gepresenteerd. Ook worden de cijfers in een meerjarig perspectief geplaatst. De uitgaven die uit deze indicatoren per zorgproduct kunnen worden afgeleid, zouden in de officiële begrotingsstukken een plaats moeten krijgen.
4. Pas als raad de Duisenberg-methode toe op de indicatoren uit aanbeveling 1, iedere keer dat het college de indicatoren publiceert. Overweeg de Duisenberg-methode ook toe te passen op de opbrengsten van de 'hefbomen en versnellers'.
5. Vraag het college met alternatieven te komen voor het geval de voorgestelde maatregelen in het sociaal domein niet tot de gewenste financiële resultaten leiden, zodat de raad tijdig en zelfstandig over alternatieve bezuinigingsmogelijkheden kan besluiten. Hierbij wordt aan de raad bij voorkeur een keuze uit meerdere scenario's voorgedragen.
6. Dring aan op tijdige rapportages over voortgang en resultaten van de gestarte pilot betreffende de effectiviteit van de zelfredzaamheidssubsidies.

Zie voor meer informatie: <https://rekenkamertilburg.nl/onderzoeken/informatievoorziening-sociaal-domein/>

Financieel beeld 2019

De externe leden van de Rekenkamer Tilburg ontvangen een maandelijkse vergoeding voor het bijwonen van de vergadering en het uitvoeren van onderzoekswerkzaamheden (budget: rekenkamer salariskosten). De vergoedingen voor de vier externe leden zijn gekoppeld aan de circulaire vergoedingen politieke ambtsdrager van het Ministerie van BZK en bedroegen in totaal € 59.817.

De kosten voor de bestuurlijke ondersteuning van de Rekenkamer Tilburg bedragen € 121.920 (incl. salariskosten ambtelijke ondersteuning Rekenkamer Tilburg, overheadkosten, reis- en verblijfskosten en onderzoekskosten van € 3.761). Daarnaast is er direct in de exploitatie ook nog € 1.500 aan onderzoekskosten geboekt (rekenkamer onderzoekskosten). Het totaal aan onderzoekskosten is daarmee € 5.261.

Het beschikbare budget voor 2019 was € 195.980. Daarvan is € 183.237 besteed. Het exploitatieresultaat voor 2019 is derhalve € 12.743.

Beschikbaar budget 2019

rekenkamer salariskosten	59.272,00
rekenkamer onderzoekskosten	4.479,00
bestuurlijke ondersteuning rekenkamer	132.229,00
	195.980,00

Besteding budget 2019

rekenkamer salariskosten	59.817,00
rekenkamer onderzoekskosten	1.500
bestuurlijke ondersteuning rekenkamer	121.920,00
	183.237,00

Exploitatie resultaat	<u>12.743,00</u>
------------------------------	-------------------------

Onderzoeksprogramma 2020

➤ Rekenkamerbrief "Financiële overschrijdingen projecten" - 1^e helft 2020

Naar aanleiding van een signaal van een van de raadsleden begin 2019 en aangezien het onderwerp in september 2019 eveneens door meerdere fracties is genoemd tijdens de inventarisatieronde voor onderwerpen voor de 2^e helft van 2019, besloot de Rekenkamer tot een onderzoek naar projectoverschrijdingen.

De Rekenkamer onderzoekt de oorzaken van (dreigende) financiële overschrijdingen bij projecten en of raadsleden hierover tijdig zijn of worden geïnformeerd en hoe de gemeenteraad mogelijk bij kan sturen in geval van een (verwacht) tekort.

Het onderzoek wordt uitgevoerd in de periode september 2019 tot en met mei 2020. In deze periode worden 8 projecten geanalyseerd; hiervoor worden documenten geanalyseerd en interviews gehouden.

Resultaat: Voor het zomerreces van 2020 presenteert de Rekenkamer Tilburg de Rekenkamerbrief van het lopende onderzoek "Financiële overschrijdingen projecten" aan de gemeenteraad.

➤ Rekenkameronderzoek "Sociale woningbouw: Feiten en beleving" - 1^e helft 2020

Tijdens de inventarisatieronde voor onderwerpen voor de 2^e helft van 2019 heeft de Rekenkamer een weging gemaakt tussen de verschillende onderwerpen. De Rekenkamer heeft gezien de spreiding van onderzoeksonderwerpen gekozen voor het onderwerp sociale woningbouw. Ook gezien het actuele karakter, zowel in de gemeente Tilburg als landelijk gezien, is voor dit onderwerp gekozen. Op basis van een bijeenkomst met raadsleden begin 2020 heeft de Rekenkamer de volgende doel- en vraagstelling geformuleerd:

Doelstelling:

Er zijn verschillende feiten en cijfers over sociale woningbouw beschikbaar in de gemeente Tilburg. De gemeenteraad wenst duiding: wat zijn feitelijkheden en hoe verhoudt zich dit tot de beleving van Tilburgers, mede in het licht van de leefbaarheid in de wijken en dorpen?

Doelstelling van het onderzoek is dan ook om:

1. Inzicht te geven in het feitelijke 'landschap' (cq. feiten en cijfers) van sociale woningbouw in de gemeente Tilburg en te onderzoeken hoe deze feitelijkheden zich verhouden tot de beleving van Tilburgers vanuit verschillende doelgroepen.
2. Inzicht te geven in wat dit betekent voor de kaderstellende en controlerende rol van de gemeenteraad.

Daaruit volgt de volgende vraagstelling: *In welke mate sluit het aanbod aan sociale huurwoningen in de gemeente Tilburg aan op de vraag vanuit de doelgroep en hoe verhoudt zich dat tot de beleving van inwoners van de gemeente Tilburg mede in het licht van de leefbaarheid in wijken en dorpen?*

Het onderzoek wordt uitgevoerd in de periode november 2019 tot en met augustus 2020. In deze periode worden documenten geanalyseerd, data geanalyseerd, interviews gehouden en een enquête gehouden onder Tilburgers. Er wordt hiervoor samenwerking gezorgd met Woningcorporaties TBVWonen, Tiwos en WonenBreborg, Woning in Zicht en Stichting Bewoners Overleg (SBO). De Rekenkamer Tilburg zal voor dit onderzoek samenwerken met dhr. Tiggeoven, bureau Companen Advies B.V.

Resultaat: Na het zomerreces van 2020 presenteert de Rekenkamer Tilburg het Rekenkameronderzoek van het lopende onderzoek "Sociale woningbouw: Feiten en beleving" aan de gemeenteraad.

➤ Rekenkameronderzoek(en) 2^e helft 2020

Na het zomerreces van 2020 zal de Rekenkamer onderwerpen inventariseren die in de 2^e helft van 2020 mogelijk als onderzoeksonderwerp opgepakt kunnen worden. Gedacht wordt onder andere aan:

- **Jongeren en schulden**

Vanuit een signaal van een van de raadsleden is het beeld geschetst dat jongeren zodra zij de status van volwassenheid krijgen (18+), jongeren met regelmaat in de schulden terecht komen doordat zij zaken zelf moeten, of kunnen, regelen. De Rekenkamer onderzoekt of zij inzicht kan geven in op welke wijze de gemeente Tilburg op dit moment direct, dan wel indirect via haar partners, stuurt op de aanpak van (het voorkomen van) schulden bij jongeren onder de 18 jaar. Zij zoekt daarbij contact met afdeling Sociaal (Onderwijs), Schuldhulpverlening en ContourdeTwern (R-newt).

- **Armoedebelief**

Het onderwerp armoedebelief werd in 2018 tijdens een inventarisatieronde met de fracties door meerdere partijen genoemd en blijkt nog steeds actueel. Door de fracties is een aantal vragen gesteld:

- Hoe effectief is het huidige armoedebelaid? Wat werkt, wat werkt niet?
- In welke relatie staat de effectiviteit van het huidige armoedebelaid met de budgetten die voor armoedebestrijding beschikbaar worden gesteld?
- Welke verbinding maakt het armoedebelaid met andere beleidsterreinen als jeugdhulp en schuldenproblematiek?

Resultaat : Na het zomerreces van 2020 bepaalt de Rekenkamer Tilburg welk onderzoek of welke onderzoeken voor de 2^e helft van 2020 wordt of worden opgepakt en uitgevoerd. Na de keuze van het onderwerp of onderwerpen start de uitwerking van het onderzoeksplan of onderzoeksplannen. Hierover wordt de gemeenteraad na het zomerreces van 2020 geïnformeerd.